

Hjørring Kommune

Slutrapport

Vandplanprojekt Villerup Bæk

Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Den Europæiske Fiskerifond:
Danmark og Europa investerer i bæredygtigt fiskeri og akvakultur

Den Europæiske Fiskerifond

**Ministeriet for Fødevarer,
Landbrug og Fiskeri**

Projektet er finansieret af Fødevareministeriet og EU
Projektet kan ses på Hjørring Kommunes hjemmeside
<http://www.hjoerring.dk/Borger/Natur-amp-Vandloeb/Vandplanprojekter.aspx>

Slutrapport

Vandplanprojekt Villerup Bæk

Vandplan: Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak
Hjørring Kommune

Indsats

Projektet omfatter vandløbssystemet Villerup Bæk der er en del af Liver Å systemet, som udmunder i Skagerrak. Den samlede indsats omfatter fjernelse af en spærring (reference AAL-39) og restaurering af 2,744 km (ref. 665 der omfatter delstrækning AAL10390, AAL10391, AAL10920, AAL10921, AAL11002). Ved realisering af indsatsen vil der i alt åbnes op for 6,649 km vandløb opstrøms indsatsen (Bilag 1, Fig. 1).

Indsatsen har til formål at skabe kontinuitet i Villerup Bæk systemet ved at fjerne spærring AAL-39, der er spærringstype 3 (vandmølle) og skabe fysisk variation ved at restaurerer 2,744 km (ref. 665).

Realiseringen af indsats ref. 665 er imidlertid dømt ikke omkostningseffektiv. Indsatsen er derfor ikke gennemført.

Villerup Bæk er ikke direkte beliggende i et Natura 2000-område. Villerup Bæk er en del af Liver Å systemet, der udmunder i Skagerrak og er omfattet af Natura 2000-område 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Indsatsen er omfattet af vandplan Hovedvandopland 1.1 Nordlige Kattegat og Skagerrak.

Projektperiode

Projektperioden løber fra den 6. oktober 2014 til den 1. juli 2015. Projektet er konkret gennemført i perioden 12. marts til 31. marts 2015.

Projektet er således gennemført indenfor den fastsatte projektperiode.

Gennemførelse

Projektet er gennemført i overensstemmelse med detailprojektet (Bilag 2) og i overensstemmelse med de økonomiske omkostninger, der fremgår af tilbud fra Sejlstrup (Bilag 4), der har vundet tilbuddet. Det gælder dog ikke indsats ref. 665, der er dømt ikke omkostningseffektiv af staten.

Sejlstrup har sendt faktura til Hjørring Kommune for gennemført projekt (Bilag 6). Hjørring Kommune har betalt de indgåede fakturaer (Bilag 7).

Intern afsatte timer til gennemførelse af projektet og omkostninger til intern løn fremgår af vedhæftet kontrakt (Bilag 11). Det faktiske antal interne timer anvendt på projektet fremgår af bilag 12. Og udbetaling af løn til de medarbejdere kommunen har afsat til projektet fremgår af bilag 13, 14 og 15.

Projektet er således gennemført og betalt i henhold til de betingelser, der fremgår af tilsagnet til projekt. Fotodokumentation for gennemført projekt fremgår af bilag 10.

Formål

Formålet med indsatsen er, at forbedre de fysiske forhold og skabe kontinuitet i Villerup Bæk.

Formålet er opnået ved at:

1. Forbedres passage for vandrende fisk og/eller forbedrede opvækst- og gydeforhold for fisk og forbedrede forhold for akvatisk flora og fauna i øvrigt.
2. Koordineres indsatsen med øvrige indsatser.
3. Fjernelse af spærringer på en måde så faldet ikke overstiger 10 ‰ og det tilpasses de lokale fiskebestande og lokal fauna.
4. At der ikke sker skade på dyre og plantearter, der er omfattet af bilag 3 og 5 i naturbeskyttelsesloven.

Eksisterende forhold

Strækningen med indsat AAL-39 og ref. 665 er offentligt vandløb. Villerup Bæk udmunder i Liver Å.

Villerup Bæk har en samlede længde på omkring 4,6 km. Villerup Bæk er reguleret og mangler på lange strækninger fysisk variation, men har gode faldforhold. Bunden er overvejende sandet, men enkelte steder findes blotlagt grus og sten. Særligt på den nederste strækning, hvor flere partier er med gydebanks. Syd for Søndermøllevej øges faldet og Villerup Bæk for et seminaturligt forløb med god fast bund, god dynamik og pæne fysiske forhold og mange gydebanks.

Den fysiske tilstand er moderat, ifølge data fra den statslige overvågning.

DVFI

I Villerup Bæk er de seneste faunaundersøgelser på faunastation 4020141005 og 4020141010 er seneste faunaundersøgelser saprobieundersøgelser fra 2006, hvor bedømmelserne på begge stationer udmundede i forureningsgrad II (Bilag 1, Fig. 2).

Da bedømmelserne er foretaget for 8 år vurderes de imidlertid at have begrænset værdi i forhold til at beskrive vandløbets nuværende faunamæssige tilstand. På de 2 øverste stationer 4020141015 og 4020141020 blev der i 2012 lavet DVFI-undersøgelser der resulterede i henholdsvis faunaklasse 5 og 4.

Villerup Bæk blev i 2007-2008 gennemgået og undersøgt af konsulentfirmaet Fiskeøkologisk Laboratorium med henblik på en kortlægning af vandløbenes fysiske tilstand og forbedringspotentiale i forhold til målsætningskrav om god økologisk tilstand. Undersøgelsen karakteriserede bækken som reguleret i sin fulde længde, men med skiftende karakter undervejs. Den øverste del med rimeligt fald, men med en problematisk sandvandring. På mellemstykket med stort fald og pletvis gruset bund, hvorefter bækken får et mere roligt forløb med sandbund og aftagende fald. Syd for Søndermølle igen med godt fald, god fast bund, god dynamik, pæne fysiske forhold og mange gydebanker.

Fisk

DTU Aqua seneste vurdering af Villerup Bæk hviler på en undersøgelse fra 2005 og skal derfor tages med et vist forbehold.

Den øverste strækning beskrives som grøftagtig og med for ringe fysiske forhold til ørred. Den nederste del af bækken blev karakteriseret som havende god vandstrøm med udmærkede skjul og opvækstpladser for ørred. Bunden hovedsageligt sandet, men med stedvis egnet gydebund. I foråret 2005 etableret nogle gydepladser samt et sandfang.

DTU har givet den nederste lokalitet 114 en biotopkarakter-vurdering på 4 for yngel, dvs. lokaliteten burde kunne huse ca. 240 stk. yngel pr 100 m². Den øverste lokalitet 112 har fået en biotopkarakter-vurdering på 0 (uegnet), mens lokalitet 113 ved Villerupvej har fået en biotopkarakter-vurdering på 2,5 for yngel (ca. 150 stk. pr 100 m²).

Effekt af projektet

Det er på nuværende tidspunkt ikke mulig, at sige om realiseringen har fået den forventede effekt på flora og fauna. Flora og fauna skal have tid til at etablere sig før, der kan foretages en sådan vurdering.

Indsats AAL-39 indebærer genskabelse af kontinuitet ved helt at fjerne en eksisterende rørlægning i forbindelse med en vejunderføring. Effekten af denne indsats vil derfor være at der skabes fuld kontinuitet i form af helt fri passage til gavn for fisk og den øvrige vandløbsfauna.

Regulativ Beskrivelse

Eksisterende

Villerup Bæk er offentligt vandløb, som er omfattet af regulativ for vandløb nr. 5.6 Villerup Bæk.

Villerup Bæk har en samlet regulativ længde på 4674 m.

Det tilstræbes, at Villerup Bæk henligger med varieret fysisk skikkelse. Vandløbets skikkelse anses derfor at overholde regulativets krav, hvis dets vandføringsevne er lige så god som vandføringsevnen i et tilsvarende geometrisk vandløb.

Dimensionerne skal være overholdt i perioden 1. januar – 30. april.

Det fremgår af regulativet, at grødeskæring iværksættes efter behov, dog minimum 1 gang om året, og i almindelighed inden den 15. juli. Grødeskæring skal udføres skånsomt og skæres i en slynget strømrønde. Grøden skæres i en bredde på ca. 60 -70 % af regulativmæssig bundbredde.

Kommende

Hjørring Kommune arbejder på en samlet regulativrevision for alle kommunens vandløb. Revisionen vil betyde, at de nuværende regulativer samles i 16 overordnede regulativer, der omfatter hele vandløbssystemer.

I forbindelse med regulativrevisionen udarbejdes der også vedligeholdelsesbestemmelser for de private vandløb.

Relation til beskyttet natur og arter

Villerup Bæk er beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven. Der er ikke registreret beskyttede eller fredede arter i og omkring Villerup Bæk ved indsatserne.

Relation til Natura 2000

Der er ikke registreret arter omfattet af Habitatdirektivets bilag IV og bilag 3 i naturbeskyttelsesloven i området omkring indsatsen.

Odder, der er på bilag 3, findes over hele Vendsyssel. Villerup Bæk er et potentielt levested for Odder. Hjørring Kommune vurderer derfor, at det er sandsynligt at Odder kan forekomme i og ved vandløbet. Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Odder.

Villerup Bæk udmunder i Liver Å, hvor den nedre del af Liver Å er omfattet af Natura 2000 område 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Realisering af indsatsen vurderes ikke at have betydning for Natura 2000 området.

Relation til anden lovgivning

Indsatserne ligger i landzone. Hjørring Kommune vurderer, at der ikke kræves landzonetilladelse efter Planloven, da projektet ikke forudsætter ændret areal anvendelse.

Villerup Bæk er omfattet af vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven. Projektet er gennemført i henhold til tilladelser og dispensationer givet efter vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven (Bilag 8 a-b).

Projektet forudsætter tilladelse efter vandløbsloven, da det er en regulerings sag. Regulerings sager er omfattet af VVM bekendtgørelsens bilag 2. Projektet er derfor gennemført efter forudgående VVM-screening (Bilag 9).

Lodsejer holdning

Indsats AAL-39 berører en lodsejer ved realisering af indsatsen. Der er ikke kommet indvendinger imod indsatsen.

Omkostningseffektivitet

Referenceværdi

Fjernelse af spærring AAL-39 vil åbne op for 6,649 km vandløb opstrøms indsatsen. Den vejledende referenceværdi er 21.000 kr. pr. km vandløbsstrækning opstrøms, som der åbnes op for ved fjernelse af spærringen.

Den samlede referenceværdi for indsatsen er således 139.629 kr.

Indsats ref. 665 omfatter restaurering af en strækning på 2,744 km i type 1. Den vejledende referenceværdi er 16.000 kr. pr. km vandløbsstrækning der er udpeget til restaurering.

Den samlede referenceværdi for indsatsen er således 43.904,00 kr.

Den samlede referenceværdi for projektet er således 183.533,00 kr.

Realiseringsomkostninger

Hjørring Kommune har indhentet tilbud på omkostninger for realisering af indsats AAL-39 og ref. 665 fra Vennelyst (Bilag 3) og Sejlstrup (Bilag 4). De indhentede tilbud er i overensstemmelse med de standardpriser som Hjørring Kommune har beregnet på baggrund af erfaring med tidligere projekter (Bilag 5).

Omkostninger til indsatsen kan deles op i:

AAL-39

- Den eksisterende vejunderføring fjernes.
- Brinker anlægges i forholdet 1:1,5.
- Hele projektområdet reetableres.
- Det eksisterende rørledning bortskaffes.

Det billigste tilbud for indsats AAL-39 er fra Sejlstrup på kr. 6.550 (Bilag 4).

Ref. 665

- Der udlægges 600 tons sten og grus som variationsforbedrende tiltag.

Det billigste tilbud for indsats ref. 665 er fra Vennelyst på kr. 502.800 (Bilag 3).

De samlede omkostninger for indsats AAL-39 og ref. 665 er for Vennelyst på 519.800 kr. (Bilag 3) og for Sejlstrup på 551.100 kr. (Bilag 4). Det billigste tilbud for projektet er således fra Vennelyst på 519.800 kr. (Bilag 3).

Den samlede omkostning til realisering af projektet er således 336.267 kr. over den samlede referenceværdi. Indsats AAL-39 er imidlertid 133.079 kr. under referenceværdien for denne indsats, vurderet ud fra det billigste tilbud fra Sejlstrup (Bilag 4).

Villerup Bæk har et stort potentiale vurderet ud fra tidligere undersøgelser foretaget af Fiskebiologisk Laboratorium og DTU Aqua. Hjørring Kommune vurderer på denne baggrund, at det er omkostningseffektivt at realisere hele projektet.

Afværgeforanstaltninger

Hjørring Kommune vurderer, at afværgeforanstaltninger ikke er nødvendige i forbindelse ved realisering af indsatsen.

Bilag

Bilag 1: Oversigtskort

Bilag 2: Detailprojekt

Bilag 3: Tilbud på realisering - Vennelys

Bilag 4: Tilbud på realisering - Sejlstrup

Bilag 5: Erfaringspriser for Hjørring Kommune

Bilag 6: Faktura for gennemført arbejde – Vennelyst

Bilag 7: Udbetalingsnote – Hjørring Kommune

Bilag 8: Tilladelser efter vandløbsloven og naturbeskyttelsesloven

Bilag 9: VVM afgørelse

Bilag 10: Fotodokumentation – før og efter billeder

Bilag 11: Kontrakt – intern lønomkostning

Bilag 12: Timeregistrering

Bilag 13: Løn Poul Træholt

Bilag 14: Løn Jens Pedersen

Bilag 15: Løn Jan Q Sørensen